

چگونه تصمیم بگیریم؟

انتخاب بهترین راه

بررسی راه‌حل‌ها و پیش‌بینی
نتایج هر انتخاب

خوب فکر کردن و
پرس و جو

در درس گذشته، یاد گرفتید که ما هنگام تصمیم‌گیری با انتخاب‌های مختلفی روبه‌رو می‌شویم. برای اینکه خوب تصمیم‌گیری کنیم، باید نتایج هر انتخاب را پیش‌بینی کنیم. نتیجه یعنی چیزی که بعد از هر تصمیم‌گیری اتفاق می‌افتد. با انجام دادن فعالیت‌های درس قبل، شما فهمیدید که همه‌ی تصمیم‌ها یک نتیجه ندارند و از روی نتایج هر تصمیم می‌فهمیم که آیا تصمیم خوبی بوده است یا نه؟

تصمیم‌گیری چه مراحل دارد؟

خوب فکر کنیم

هنگام تصمیم‌گیری اولین کاری که باید انجام دهیم این است که درباره‌ی موضوع خوب فکر و اطلاعاتی درباره‌ی آن جمع‌آوری کنیم.

گاهی اوقات تصمیماتی که ناگهانی و با عجله گرفته می‌شود زبان‌هایی به بار می‌آورد؛ زیرا درباره‌ی آن تصمیم، خوب فکر نشده است. موقعیت (۱) را بخوانید.

نظر شما درباره‌ی تصمیم داوود چیست؟ آیا تصمیم‌گیری با عصبانیت، کار درستی است؟ قبل از این تصمیم، داوود باید به چه انتخاب‌ها یا راه‌حل‌هایی فکر می‌کرد؟

موقعیت ۱

داوود از یکی از دوستانش می‌شنود که سعید پشت سر او حرف‌هایی زده است. داوود هم تصمیم می‌گیرد که دیگر با سعید حرف نزند و جواب سلام او را ندهد. او همان روز اسم سعید را از تیم مسابقه‌شان خط می‌زند...

نتیجه‌ی هر انتخاب را پیش‌بینی کنیم

بعد از اینکه فهمیدیم راه‌حل‌های متفاوتی وجود دارد، باید نتیجه‌ی هر انتخاب را پیش‌بینی کنیم. به نظر شما چه نتایج یا آثاری برای هر انتخاب داوود وجود دارد؟

موقعیت ۲

داوود از یکی از دوستانش می‌شنود که سعید پشت سر او حرف‌هایی زده است. به فکر فرو می‌رود. راه‌حل‌های مختلفی به ذهنش می‌رسد.....

اگر با دوستانش جمع شوند و با سعید دعا کنند.....؟ اگر جواب سلام او را ندهد و دیگر با او صحبت نکند.....؟ اگر برود و به آرامی از او بپرسد که علت این خبر چه بوده و آیا این موضوع درست است؟.....

بهترین راه را انتخاب کنیم

در آخرین مرحله، بهترین راه را انتخاب می‌کنیم. یعنی آن انتخاب‌هایی را که نتایج بدی دارند کنار می‌گذاریم و آن انتخابی را که نتیجه‌ی مثبت دارد، برمی‌گزینیم.

البته هنگام بهترین انتخاب باید این سؤال‌ها را از خودتان پرسید و اگر پاسخ یکی از آنها هم «بله» بود، نباید آن کار را انجام بدهید.

آیا این تصمیم

- ★ بر خلاف دستورهای دینی است؟
- ★ بر خلاف مقررات و قوانین خانه، مدرسه و اجتماع است؟
- ★ باعث نگرانی و نارضایتی خانواده‌ام می‌شود؟
- ★ به سلامت من یا دیگران لطمه می‌زند؟
- ★ برای دیگران یا خودم مشکل و دردسر به وجود می‌آورد؟

به طور گروهی موقعیت‌های زیر را بخوانید و تصمیم‌گیری کنید. درباره‌ی انتخاب‌های مختلف و نتایج آنها در کلاس در کلاس بحث کنید. هنگام تصمیم‌گیری، این سؤال‌ها را از خودتان بپرسید:

آیا این تصمیم:

بر خلاف دستور دینی است؟

- بر خلاف مقررات و قوانین خانه، مدرسه و اجتماع است؟
- باعث نگرانی و نارضایتی خانواده‌ام می‌شود؟
- به سلامتی من یا دیگران لطمه می‌زند؟
- برای دیگران یا خودم مشکل و دردسر به وجود می‌آورد؟

✓ موقعیت ۱

امیر و آریا به آزمایشگاه مدرسه رفته‌اند تا چیزی را به کلاس ببرند. آریا وسط آزمایشگاه می‌دود و ناگهان به یک وسیله گرانبقیمت برخورد می‌کند و آن وسیله می‌شکند. آریا تصمیم می‌گیرد زود از آنجا فرار کند و در جایی مخفی بشود و به امیر هم می‌گوید: به کسی نگو من این کارا کردم ...

جواب کاربرد ۳ مطالعات ششم - موقعیت ۱

کار آریا برخلاف دستورات دینی و غیراخلاقی است، بر اساس دستورات دینی خداوند از همه چیز آگاه است و کار آریا را دیده است پس باید راستش را بگوید و مخفی کاری نکند. اگر آریا صداقت به خرج ندهد برای خودش دردسر بزرگتری ایجاد می‌کند.

✓ موقعیت ۲

پروین با برادر کوچک سه ساله‌اش به مغازه رفته است. در راه برگشتن از مغازه متوجه می‌شود که او یک بسته شکلات را از مغازه برداشته و همراه خودش آورده است ...

جواب کاربرد ۳ مطالعات ششم - موقعیت ۲

کار برادر پروین دزدی است و بر خلاف قانون است، همچنین این کار خلاف دستورات دینی و حرام است چون صاحب مغازه راضی نیست. پروین باید برگردد و به مغازه‌دار بگوید تا یا بسته شکلات را سر جایش بگذارد و یا پول بسته شکلات را حساب کند.

موقعیت ۳

روز جمعه فرهاد به اتفاق خانواده و چند نفر از پسرهای فامیل به یک باغ رفته بودند. پسر عموهایش به او پیشنهاد می‌کنند از پل چوبی قدیمی روی رودخانه که بعضی قسمت‌های آن خراب شده است عبور کند.

جواب کاربرد ۳ مطالعات ششم - موقعیت ۳

فرهاد نباید پیشنهاد پسرعموهایش را قبول کند، همچنین او باید پسرعموهایش را نصیحت کند که خودشان هم از پل چوبی عبور نکنند زیرا ممکن است اتفاق بدی بیفتد که به سلامتی آنها لطمه بزند و باعث نگرانی خانواده‌هایشان شود و برای خودش و دیگران مشکل و دردسر ایجاد کند.

کاربرگه شماره ۴

درباره‌ی موقعیت‌های زیر تصمیم‌گیری کنید. فراموش نکنید هنگام تصمیم‌گیری، «سؤال‌های مهم» را درباره‌ی آن تصمیم از خودتان بپرسید. نتیجه، دلایل و مراحل تصمیم‌گیری خودتان را در کلاس بیان کنید.

موقعیت ۱

مدرسه تعطیل شده است و شما می‌خواهید به خانه برگردید. در چند قدمی مدرسه می‌بینید که یک کیف کوچک روی زمین افتاده است. آن را بر می‌دارید و مشاهده می‌کنید مقداری پول در آن است اما نام و نشانی صاحب کیف در آن نیست. چه تصمیمی می‌گیرید؟

جواب کاربرگه ۴ مطالعات ششم - موقعیت ۱

برداشتن این کیف، خلاف دستورات دینی و قوانین است. همچنین بی‌توجهی به آن هم بر خلاف دستورات دینی است. پس آن را بر می‌دارم و به یکی از مغازه‌های مورد اعتماد محله می‌سپارم و با همدیگر روی یک کاغذ می‌نویسیم: «یک کیف دستی پیدا شده است، با گفتن مشخصات، آن را دریافت کنید.» و روی شیشه‌ی مغازه می‌زنیم تا اگر صاحب واقعی کیف از آنجا رد شد، با گفتن مشخصات کیفش، آن را تحویل بگیرد.

موقعیت ۲

یکی از دوستان شما، کتابی را به امانت به شما تحویل داده است. دوست دیگری این کتاب را در دست شما می‌بیند و خواهش می‌کند تا به او بدهید که بخواند. او اصرار می‌کند که تا دو روز دیگر آن را می‌خواند و به شما پس می‌دهد. چه تصمیمی می‌گیرید؟

جواب کاربرگه ۴ مطالعات ششم - موقعیت ۲

امانتداری یکی از ویژگی‌های پسندیده‌ی اخلاقی و دستورات دینی است. بنابراین به دوستم می‌گویم که این کتاب مال من نیست و من حق ندارم آن را بدون اجازه به تو بدهم. پس با عجلانه تصمیم نمی‌گیرم و پس از مطرح کردن موضوع با آن دوستی که کتاب را از او امانت گرفته‌ام، تصمیم‌گیری می‌کنم.

مَوْعِدَتِ ۳

شما به یک سالن ورزشی رفته‌اید. فردی در آنجا لباس‌های ورزشی حراجی پهن کرده است و می‌فروشد. دوستان شما از او خرید می‌کنند. شما پول کافی همراه ندارید و به لباس جدید هم نیاز ندارید اما دوستان به شما اصرار می‌کنند و حاضرند به شما پول قرض بدهند ...

جواب کاربرد ۴ مطالعات ششم - مَوْعِدَتِ ۳

ما باید قدرت نه گفتن داشته باشیم. چون من پول کافی همراه ندارم و نیازی هم به لباس ندارم بنابراین به حرف آنها گوش نمی‌دهم. زیرا اینکار برای خانواده دردسر ایجاد می‌کند. همچنین وقتی به لباس نیاز نداریم، خرید آن اسراف است و اسراف هم بر خلاف دستورات دینی است.

موقعیت ۴

مدرسه تعطیل شده است و شما و دوستانتان می‌خواهید به خانه بروید. دوستان از شما خواهش می‌کند که باهم به یک فروشگاه لوازم ورزشی بروید تا وسیله‌ای بخرد و فروشگاه هم از آنجا خیلی دور است ...

جواب کاربرد ۴ اجتماعی ششم - موقعیت ۴

پدر و مادرم به من گفته‌اند که بعد از تعطیلی مدرسه، مستقیماً به خانه بروم پس این قانون خانگی ماست و من هم به آن عمل کرده و از دوستم معذرت‌خواهی می‌کنم و همراه او نمی‌روم. ضمناً اگر بروم باعث نگرانی خانواده‌ام می‌شوم و برای آنها دردسر به وجود می‌آورم.

موقع تصمیم‌گیری به چه نکاتی توجه کنیم؟

مشورت کنیم

یکی از نکات مهم در تصمیم‌گیری‌ها این است که از فکر و تجربه‌ی دیگران استفاده کنیم. به این کار «مشورت» می‌گویند. در سال گذشته، شما مطالبی درباره‌ی اهمیت مشورت آموختید و با دستور قرآن کریم در این موضوع آشنا شدید. آیا می‌توانید بگویید خداوند در قرآن کریم درباره‌ی مشورت چه فرموده است؟

با چه کسانی مشورت کنیم؟

هرچند ما درباره‌ی برخی از موضوعات با دوستانمان همفکری می‌کنیم، در مورد مسائل زندگی و تصمیم‌گیری‌های مهم خودمان باید با بزرگ‌ترها مانند پدر و مادر، معلم و مشاور مدرسه مشورت کنیم؛ چرا؟

فعالیت ۲

نام چند نفر از افرادی را که صلاحیت و تجربه دارند و شما می‌توانید در مسائل و مشکلات زندگی یا تصمیم‌گیری‌های مهم با آنها مشورت کنید، جست‌وجو کنید و روی یک برگ کاغذ بنویسید. نام این افراد را به معلم نشان بدهید.

نام چند نفر از افرادی را که صلاحیت و تجربه دارند و شما می‌توانید در مسائل و مشکلات زندگی یا تصمیم‌گیری‌های مهم با آنها مشورت کنید، جست‌وجو کنید و روی یک برگ کاغذ بنویسید. نام این افراد را به معلم نشان بدهید.

1. پدر
2. مادر
3. برادر
4. خواهر
5. معلم
6. مدیر مدرسه
7. مشاور مدرسه
8. پزشک و روانشناس
9. ریش سفیدان فامیل
10. و...

تحت تأثیر فشارهای روانی دوستان قرار نگیریم

گاهی ممکن است یک فرد نظرات و عقایدی داشته باشد که می‌داند درست است و می‌خواهد به آنها پایبند باشد؛ اما هنگام تصمیم‌گیری تحت تأثیر نظر و صحبت‌های دوستانش قرار بگیرد به عبارت دیگر آنها بخواهند با فشار و اصرار، خواسته‌های نادرست خودشان را به او بقبولانند.

موقعیت شماره‌ی ۳ را بخوانید.

جواد می‌داند که اگر به دوستانش پاسخ مثبت بدهد، تصمیمی گرفته است که برخلاف مقررات است، باعث نگرانی خانواده‌اش می‌شود و به سلامت خودش و دیگران لطمه می‌زند. پس تصمیم می‌گیرد که با آنها بازی نکند ولی دوستان جواد با سخنانشان او را تحت فشار قرار می‌دهند.

به نظر شما آیا جواد باید تحت تأثیر فشارهای دوستانش

تصمیم خود را عوض کند؟ چرا؟

به موقع تصمیم بگیریم

همان‌طور که تصمیم‌های ناگهانی و بدون فکر کار نادرستی است، تصمیم نگرفتن یا تصمیم‌گیری را به زمان آینده موکول کردن نیز کار صحیحی نیست. بعضی وقت‌ها هم، تصمیم‌های خوبی می‌گیریم ولی آن را اجرا نمی‌کنیم. برای مثال اگر در یکی از درس‌ها ضعیف هستیم باید هر چه زودتر تصمیم بگیریم که برای حل این مشکل چه کنیم تا آن را به آینده موکول نکنیم یا اگر تصمیم گرفته‌ایم هر روز چند دقیقه نرمش کنیم، تصمیم خودمان را اجرا کنیم.

● موقعیت ۳

دوستان جواد با هم قرار گذاشته‌اند که ترقه‌بازی کنند و از جواد هم می‌خواهند ترقه بخرد و با خودش بیاورد. جواد تصمیم می‌گیرد که به آنها «نه» بگوید ولی.....

درباره‌ی تصمیماتی که طی یک هفته گرفته‌اید، فکر کنید. کدام یک از آنها درست و کدام یک نادرست بوده‌اند؟ چرا؟

ساینس هاب چند مورد از تصمیمات درست و نادرست را به عنوان نمونه تقدیم شما می‌کند:

● تصمیمات درست:

1. تصمیم گرفتم پول تو جیبی هایم را پس انداز کنم.
2. تصمیم گرفتم به هیچ عنوان حرف زشت نزنم و فحش ندهم.
3. تصمیم گرفتم موارد بهداشتی مثل ماسک زدن و شستشوی مرتب دست‌هایم را تا زمانی که کرونا هست رعایت کنم.
4. تصمیم گرفتم هر روز نرمش و ورزش کنم.
5. تصمیم گرفتم لباس های تمیز و آراسته بپوشم.
6. تصمیم گرفتم مشق هایم را سر وقت بنویسم.
7. تصمیم گرفتم لباس های تمیز و آراسته بپوشم.
8. تصمیم گرفتم به برادر (یا خواهر) کوچکترم در درس‌هایم کمک کنم.
9. تصمیم گرفتم به مادرم در کارهای خانه کمک کنم.
10. و...

1. تصمیم گرفتم در ایام کرونا بدون ماسک به بیرون از خانه بروم. (غلط است چون به سلامتی خودم و دیگران آسیب میزنم)
2. تصمیم گرفتم در چالش مومو شرکت کنم. (غلط است چون کار خطرناکی است)
3. تصمیم گرفتم شب‌ها تا دیروقت بیدار بمانم و تلویزیون تماشا کنم. (غلط است چون باعث می‌شود روز بعد کلافه باشم و مریض شوم)
4. تصمیم گرفتم فیلم‌های سینمایی خشن را تماشا کنم. (غلط است چون مناسب سن من نیستند)
5. تصمیم گرفتم ساعت‌های زیادی از وقتم را در شبکه‌های اجتماعی صرف کنم. (غلط است چون وقتم تلف می‌شود)
6. تصمیم گرفتم در کوچه با بچه‌های بی‌ادب بازی کنم. (غلط است چون من هم از آنها یاد می‌گیرم و بی‌ادب می‌شوم)
7. تصمیم گرفتم موهایم را شانه نزنم. (غلط است چون نامرتب به نظر می‌رسم)
8. تصمیم گرفتم صبحانه نخورم. (غلط است چون اگر صبحانه نخورم درس‌هایم را خوب یاد نمی‌گیرم و حتی در ساعت‌های بعدی با خوردن هله هوله چاق می‌شوم)

فعالیت 4

با یکی از افراد خانواده، فامیل یا معلمان و کارکنان مدرسه مصاحبه کنید و از او بخواهید یکی از تصمیمات مهم زندگی خود و آثار آن را برای شما تعریف کند و نتیجه را در کلاس بگوید.